

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR A. S.

Protokolant: st. sekr. sąd. M. O.

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku B. B. (1)

z udziałem S. B.

o podział majątku wspólnego

postanawia:

I. ustalić, że w skład majątku wspólnego B. B. (1) oraz S. B., którego wspólność ustala wskutek wyroku Sądu Wojewódzkiego w Łodzi z dnia 28 listopada 1994 roku wydanego w sprawie o sygn. akt (...) o rozwiązaniu przez rozwód związku małżeńskiego, wchodzi spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...), o wartości 235.226,58 zł (dwieście trzydzieści pięć tysięcy dwieście dwadzieścia sześć złotych pięćdziesiąt osiem groszy);

II. ustalić, że udział wnioskodawczyni B. B. (1) w majątku wspólnym wynosi $\frac{5}{8}$ (pięć ósmych), natomiast udział uczestnika S. B. w majątku wspólnym wynosi $\frac{3}{8}$ (trzy ósme);

III. oddalić wniosek B. B. (1) o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w pozostałym zakresie;

IV. oddalić wniosek B. B. (1) o rozliczenie nakładów oraz o rozliczenie wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny;

V. oddalić wniosek S. B. rozliczenie wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny;

VI. dokonać podziału majątku wspólnego B. B. (1) oraz S. B. ten sposób, że składnik opisany w punkcie I. postanowienia przyznać na wyłączną własność B. B. (1);

VII. zasądzić od B. B. (1) na rzecz S. B. kwotę 99.533,10 zł (dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset trzydzieści trzy złote dziesięć groszy) tytułem spłaty udziału w majątku wspólnym oraz rozliczenia pożyczek;

VIII. zasądzoną w punkcie VII. postanowienia kwotę rozłożyć na 2 (dwie) raty płatne w następujący sposób:

- 1 (pierwsza) rata w kwocie 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) płatna w terminie 7 (siedmiu) dni od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

- 2 (druga) rata w kwocie 79.533,10 zł (siedemdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset trzydzieści trzy złote dziesięć groszy) płatna w terminie 6 (sześciu) miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

IX. zwrócić B. B. (1) ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzew w Łodzi kwotę 613,37 zł (sześćset trzydzieści złotych trzydzieści siedem groszy) z zaliczki uiszczonyj w dniu 27 kwietnia 2018 roku, zaksięgowanej poz. 500030312662;

X. zasądzić od S. B. na rzecz B. B. (1) kwotę 693,32 zł (sześćset dziewięćdziesiąt trzy złote trzydzieści dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

XI. oddalić wniosek B. B. (1) o zasądzenie kosztów postępowania od uczestnika w pozostałej części;

XII. oddalić wniosek S. B. o stosunkowe rozliczenie kosztów postępowania.

Sygnatura akt II Ns 316/17

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 22 lutego 2017 roku wnioskodawczyni B. B. (1), reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego jej i S. B. wchodzi prawo do wkładu mieszkaniowego związane ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...) o wartości 200.000 zł. Wniosła o ustalenie, że udział wnioskodawczyni w majątku wspólnym wynosi 97%, a udział uczestnika 3% oraz ustalenie, że wnioskodawczyni dokonała nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny: poprzez zapłatę czynszu za lokal objęty wnioskiem w kwocie 52.772,32 zł, wykonanie remontu o wartości 60.000 zł, z tytułu umorzenia kredytu/dotacji w kwocie 643 zł, wydatku w związku z przekształceniem prawa użytkowania wieczystego gruntu we własność w kwocie 214 zł, spłaceniu zadłużenia związanego z lokalem objętym wnioskiem w kwocie 6.984,90 zł. Nadto wniosła o dokonanie waloryzacji wartości nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię z jej majątku osobistego na majątek wspólny w postaci spłaty zadłużenia lokalu objętego wnioskiem według wartości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej publikowanej przez Główny Urząd Statystyczny. B. B. (1) wniosła o dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie jej prawa do wkładu mieszkaniowego objętego wnioskiem lokalu z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestnika w kwocie 6.000 zł. Wniosła także o zasądzenie od uczestnika na jej rzecz kwoty 60.307,11 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu wniosku do dnia zapłaty. Nadto wniosła o zasądzenie od uczestnika na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ewentualnie – na wypadek stwierdzenia braku podstaw do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym – wniosła o ustalenie, że wnioskodawczyni dokonała ze swojego majątku osobistego ponad wyżej wskazane także nakładu odpowiadającego wysokością 97% wartości wkładu mieszkaniowego, tj. w kwocie 194.000 zł.

W uzasadnieniu wyjaśniła, że pozostawała w związku małżeńskim z uczestnikiem od 8 kwietnia 1978 roku. Małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Łodzi z dnia 28 listopada 1994 roku. W dniu 24 kwietnia 1980 roku B. B. (1) przydzielono, jako mieszkanie rotacyjne, lokal mieszkalny przy ul. (...). Wkład mieszkaniowy został w całości sfinansowany ze środków zgromadzonych na książeczce mieszkaniowej wnioskodawczyni. W dniu 27 maja 1988 roku małżonkom przydzielono na zasadzie lokatorskiego prawa do lokalu lokal przy ul. (...) w Ł.. Wkład mieszkaniowy został w 96,57% pokryty ze środków należących do majątku osobistego wnioskodawczyni. Z książeczki mieszkaniowej S. B. na wkład przekazane zostało 3,43% wartości wkładu. Raty pożyczki udzielonej B. B. (1) z zakładowego funduszu mieszkaniowego były potrącane z wynagrodzenia wnioskodawczyni, a zatem w jej ocenie spłata nie następowała z majątku wspólnego, gdyż dokonywana była przed pobraniem przez nią wynagrodzenia. Uczestnik wyprowadził się z lokalu objętego wnioskiem. W trakcie trwania małżeństwa uczestnik spłacał zadłużenie związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Od 1990 roku przestał partycypować w kosztach utrzymania mieszkania oraz niełożył na utrzymanie wspólnego dziecka stron. Uczestnik niejednokrotnie stosował przemoc wobec wnioskodawczyni.

(wniosek k. 3-7v., pełnomocnictwo k. 8)

W odpowiedzi na wniosek z dnia 27 listopada 2017 roku S. B. oświadczył, że nie zgadza się z zaproponowanym przez wnioskodawczynię sposobem podziału majątku, nie przyznaje wartości składnika majątku.

(odpowiedź na wniosek k. 107-108)

W piśmie złożonym na rozprawie w dniu 20 lutego 2018 roku S. B. reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata przyłączył się do wniosku co do zasady. Podał, że w jego ocenie wkład mieszkaniowy posiada wartość 250.000 zł.

Wniósł o ustalenie równych udziałów w majątku wspólnym. Wniósł o rozliczenie pożytków pobranych przez wnioskodawczynię za wynajem lokalu za okres od 1 stycznia 2010 roku do chwili wydania postanowienia, w wysokości 2000 zł za każdy miesiąc, poprzez zasądzenie na rzecz uczestnika kwoty 98.000 zł. Nadto wniósł o rozliczenie nakładów poniesionych z majątku osobistego na majątek wspólny: przez wnioskodawczynię w wysokości 1,87% wartości lokalu tj. kwoty 4805,42 zł, a przez uczestnika w wysokości 0,51% wartości lokalu tj. kwoty 1275 zł. Wniósł również o dokonanie podziału majątku wspólnego poprzez przyznanie na rzecz wnioskodawczyni lokalu objętego wnioskiem z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestnika kwoty 123.234,79 zł oraz kwoty 98.000 zł tytułem zwrotu połowy pobranych pożytków z najmu lokalu. Nadto uczestnik podniósł zarzut przedawnienia w zakresie dochodzonych przez wnioskodawczynię należności z tytułu czynszu za lokal oraz należności związanych ze spłatą zadłużenia za lokal. Uczestnik wniósł o stosunkowe rozliczenie kosztów postępowania.

Uczestnik wyjaśnił, że wnioskodawczyni posiadała książeczkę mieszkaniową przed zawarciem małżeństwa, jednak po jego zawarciu wnioskodawczyni dokonywała dalszych wpłat na książeczkę. Premia gwarancyjna, odsetki, premia za oszczędzanie wypłacane przy likwidacji książeczki wchodzi do majątku wspólnego. Pierwszy przydział na mieszkanie małżonkowie otrzymali w dniu 24 kwietnia 1980 roku. Według uczestnika, ze złożonych dokumentów nie wynika, jaka kwota zdeponowana na książeczce mieszkaniowej wchodziła w skład majątku osobistego wnioskodawczyni, a jaka w skład majątku wspólnego. Nie wynika też, aby w związku z przydziałem lokalu przy ul. (...) była likwidowana książeczka. W dniu 27 maja 1988 roku strony otrzymały przydział na objęty wnioskiem lokal. Zdaniem uczestnika wnioskodawczyni z majątku osobistego dokonała nakładu na prawo do lokalu w wysokości 1,87% wartości mieszkania oraz kwotę 130,42 zł, a uczestnik w wysokości 0,51% wartości mieszkania. Pożyczka z zakładowego funduszu mieszkaniowego, którą zaciągnęła wnioskodawczyni, była spłacana z majątku wspólnego uczestników, gdyż potrącano ją z wynagrodzenia za pracę wnioskodawczyni.

Uczestnik zaprzeczył jakoby stosował wobec żony przemoc. Podniósł, że przez czas trwania małżeństwa zarabiał więcej niż wnioskodawczyni, zaś w latach 1979-1984 wyłącznie on utrzymywał rodzinę, podczas gdy wnioskodawczyni studiowała. Remont mieszkania i jego wyposażenie zostały sfinansowane z wynagrodzenia uczestnika uzyskanego na kontrakcie w I. Uczestnik wyjaśnił, że wyprowadził się z mieszkania pozostawiając wyposażenie. W jego ocenie pozostawienie lokalu do wyłącznej dyspozycji wnioskodawczyni, uzasadniało zaprzestanie opłacania przez niego świadczeń za lokal. Wyjaśnił też, że w związku z prowadzoną przez uczestnika działalnością gospodarczą w czasie małżeństwa i uchybieniami w płaceniu podatków, były uiszczane grzywny w większości przez rodziców uczestnika. Niezależnie od tego zyski z działalności były dużo wyższe. W czasie, gdy działalność przynosiła korzyści, wnioskodawczyni nie miała zastrzeżeń co do wykonywanej przez uczestnika działalności. Uczestnik zakwestionował żądanie wnioskodawczyni rozliczenia nakładów na majątek wspólny z tytułu przeprowadzonych przez nią remontów, wobec braku uzgodnień w tym zakresie z uczestnikiem. Nie uzgodnione z uczestnikiem były też wydatki związane z umorzeniem kredytu/dotacji oraz przekształceniem prawa użytkowania w prawo własności gruntu.

(pismo k. 188-195, pełnomocnictwo k. 196)

W piśmie z dnia 6 marca 2018 roku wnioskodawczyni cofnęła wniosek o ustalenie, że dokonała z majątku osobistego na majątek wspólny nakładów w kwocie 60.000 zł poprzez wykonanie remontu. Wniosła o oddalenie żądania uczestnika o zasądzenie na jego rzecz połowy pożytków uzyskanych z tytułu najmu lokalu mieszkalnego, podnosząc iż żądanie to stanowi nadużycie prawa. Wyjaśniła, że przedmiotowy lokal jest wynajmowany od września 2016 roku z czego

dochód miesięczny netto wynosi 915 zł i jest pobierany przez syna stron. Wnioskodawczyni kwestionowała, aby czerpała korzyści z działalności gospodarczej uczestnika, oraz, aby grzywny z nią związane płacili jego rodzice. Kwota, którą uczestnik przywiózł z Izraela została przeznaczona na spłatę części długów, zakup telewizora i mebli do salonu, które później uczestnik zabrał z mieszkania. Wskazała, iż podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia jest bezzasadny, gdyż przedmiotowe roszczenia nie ulegają przedawnieniu, nadto zarzut ten stanowi nadużycie prawa w świetle art. 5 k.c. Na wypadek zasądzenia spłaty od wnioskodawczyni, wniosła o udzielenie jej terminu 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia na dokonanie tej spłaty.

(pismo k. 202-206)

Do zamknięcia rozprawy stanowiska wnioskodawczyni i uczestnika pozostały niezmienione.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. B. (1) i S. B. zawarli związek małżeński w dniu 8 kwietnia 1978 roku w Ł.. Wyrokiem z dnia 28 listopada 1994 roku, prawomocnym od dnia 19 grudnia 1994 roku Sąd Wojewódzki w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt I C 1136/91 rozwiązał przez rozwód związek małżeński B. B. (1) i S. B..

W wyroku tym Sąd ustalił, że miejscem zamieszkania małoletniego syna stron B. B. (2), urodzonego w dniu (...), będzie miejsce zamieszkania matki. Sąd zasądził też od S. B. na rzecz syna stron alimenty.

(odpis wyroku k. 111)

W dniu 3 maja 1971 roku wnioskodawczyni założyła mieszkaniową księżeczkę oszczędnościową numer (...). Od dnia 23 maja 1974 roku rozpoczęła oszczędzanie na tej księżeczce. Na księżeczkę wnioskodawczyni były dokonywane wpłaty także po zawarciu związku małżeńskiego z uczestnikiem.

(kserokopia zaświadczenia k. 11, zeznania uczestnika k. 422, zaświadczenie UŁ z 14 10 1978r – w załączonych aktach spółdzielczych)

Uczestnik posiadał mieszkaniową księżeczkę oszczędnościową numer (...).

(bankowa nota memoriałowa k. 20)

W dniu 24 kwietnia 1980 roku (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa "Bawełna" w Ł. przydzieliła B. B. (1) na warunkach lokatorskiego prawa do lokalu mieszkanie rotacyjne - lokal mieszkalny nr 132a położony w Ł. przy ul. (...). Wkład mieszkaniowy w wysokości 23.100 zł (przed denominacją) został sfinansowany ze środków zgromadzonych na księżeczce mieszkaniowej B. B. (1).

(kserokopie: decyzji k. 12-12v., pisma k. 13, bankowej noty memoriałowej k. 14)

W dniu 27 maja 1988 roku Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w Ł. przydzieliła B. B. (1) i S. B. na warunkach lokatorskiego prawa do lokalu lokal mieszkalny nr (...) położony przy ul. (...) w Ł.. Wkład mieszkaniowy wynosił 191,62 zł (wartość po denominacji). Został pokryty: w kwocie 17,27 zł (wartość po denominacji) ze środków pochodzących z likwidacji księżeczek mieszkaniowych B. B. (1) i S. B., w kwocie 13,44 zł (wartość po denominacji) z wkładu mieszkaniowego zgromadzonego przez wnioskodawczynię przekazanego z (...), w kwocie 30,49 zł (wartość po denominacji) z pożyczki udzielonej wnioskodawczyni z zakładowego funduszu mieszkaniowego oraz w kwocie 130,42 zł wpłaconej przez wnioskodawczynię tytułem ostatecznego rozliczenia w dniu 7 września 1996 roku. Pożyczka udzielona wnioskodawczyni w związku z nabyciem prawa do lokalu objętego wnioskiem była spłacana w czasie małżeństwa stron. Kwota umorzenia kredytu/dotacji przypadająca na lokal objęty wnioskiem wynosi 643 zł.

(kserokopie: decyzji k. 15-15v., zaświadczenia i pisma k. 17, dowodu wpłaty k. 19, bankowej noty memoriałowej k. 20, pisma k. 21, pismo k. 426, kserokopia pisma z zał. k. 427-428, zeznania wnioskodawczyni k. 418)

Wyrokiem z dnia 26 marca 1992 roku Sąd Rejonowy w Łodzi zasądził od B. B. (1) i S. B. solidarnie na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. kwotę 2.808.307 zł (przed denominacją) z ustawowymi odsetkami od dnia 2 marca 1992 roku oraz kwotę 332.000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(kserokopia odpisu wyroku k. 57)

Wartość spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w Ł., określona według stanu z dnia 19 grudnia 1994 roku i cen aktualnych wynosi 235.226,58 zł.

(opinia biegłego w zakresie szacunku nieruchomości z zał. k. 265-292, kserokopia pisma k. 21, pismo k. 426)

Przez większość okresu trwania małżeństwa wnioskodawczyni pracowała, początkowo w Akademii Medycznej w Ł. a następnie w Uniwersytecie (...). Wnioskodawczyni nadto poświęcała czas na pisanie pracy doktorskiej oraz habilitacyjnej. Uczestnik pracował w szkole – początkowo w pełnym etacie, a później na pół etatu, a nadto na pół etatu pracował w klubie sportowym. Od 1982 roku podejmował się również prowadzenia działalności gospodarczych. W czasie prowadzenia działalności uczestnik pracował także w klubie sportowym w pełnym etacie, a po niepowodzeniu działalności gospodarczej, podjął pracę w szkole na pół etatu. Od wiosny 1989 roku do grudnia 1989 roku uczestnik przebywał w Izraelu, w celach zarobkowych. Podczas tego pobytu sukcesywnie przysyłał rodzinie pieniądze. Zarobione pieniądze, który przywiózł po powrocie, zostały przeznaczone na długi zaciągnięte przez uczestnika a także zakup mebli do mieszkania. Uczestnik był zaangażowany w działalność sportową, często wyjeżdżał na obozy sportowe w ramach swoich obowiązków zawodowych. Głównie wnioskodawczyni zajmowała się domem i dzieckiem. Uczestnik zajmował się dzieckiem podczas, gdy wnioskodawczyni była zajęta pisaniem prac naukowych, a nadto zabierał syna na obozy. W czasie trwania małżeństwa stron w lokalu nie były przeprowadzane remonty.

Od 1990 roku, po powrocie z Izraela, uczestnik nie przekazywał żonie środków pieniężnych na utrzymanie rodziny i utrzymanie mieszkania, nie płacił także alimentów na syna. Nie pracował już wówczas w szkole, ani klubie sportowym. Na początku 1992 roku uczestnik wyprowadził się z lokalu przy ul. (...), zabierając część mebli. Wnioskodawczyni wówczas wymieniła zamki. Od tego czasu S. B. nie miał dostępu do mieszkania. Wnioskodawczyni wówczas sama ponosiła koszty utrzymania mieszkania, w tym regulowała powstałe zaległości na rzecz spółdzielni. Uczestnik wyprowadził się do wynajętego mieszkania, pracował w biurze podróży. W 1992 roku uczestnik założył nową rodzinę. Nie żądał od wnioskodawczyni udostępnienia mu mieszkania do korzystania. Od czasu wyprowadzenia się, uczestnik nie utrzymywał kontaktów z synem.

(kserokopie: postanowienia k. 40-41v, pism k. 60, k. 75, wezwań do zapłaty k. 61-63, dowodów wpłaty k. 64-74, świadectw pracy k. 353, k. 356-357, dowodu osobistego k. 354, zeznania świadka B. B. (2) k. 306-307, zeznania świadka H. W. k. 307-308, zeznania świadka A. K. k. 308-309, zeznania wnioskodawczyni k. 418-420, zeznania uczestnika k. 420-423, pisma (...) z dnia 24 2 1984r, z dnia 21 3 1986r, pismo (...) z dnia 8 11 1978r – w załączonych aktach spółdzielczych)

Przedsięwzięcia w zakresie działalności gospodarczych S. B. kończyły się niepowodzeniem; powstały zaległości podatkowe. Przeciwko uczestnikowi prowadzone było postępowanie podatkowe, oraz postępowanie karne. Na tym tle między byłymi małżonkami bywały kłótnie. Problemy z regulowaniem zobowiązań w ramach prowadzonej działalności uczestnika rozpoczęły się w 1985 roku. Wnioskodawczyni nie sprzeciwiała się podejmowaniu przez uczestnika inicjatyw w zakresie działalności gospodarczej. Uczestnik nie konsultował z nią podejmowanych działań.

W czasie, gdy uczestnicy byli w trudnej sytuacji materialnej, otrzymywali pomoc od rodziny, zaciągali pożyczki, sprzedawali wartościowe przedmioty. Rodzice uczestnika pomagali mu w spłacie zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

(kserokopie: wezwania k. 25, pism k. 26-26v, k. 32, dowodów wpłaty k. 27-28, k. 33-33v, decyzji k. 29-31v, k. 34, zeznania wnioskodawczyni k. 418, zeznania uczestnika k. 420-422, zeznania świadka S. B. k. 306-307, zeznania świadka H. W. k. 307-308, zeznania świadka A. K. k. 308-309)

Przeciwko S. B. prowadzone było w latach 1991-1994 postępowanie egzekucyjne celem wyegzekwowania świadczeń alimentacyjnych na rzecz syna. Wobec bezskuteczności egzekucji, na rzecz B. B. (2) zostały przyznane świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

(kserokopie pism k. 42- 45, decyzji k. 46-50v, zeznania świadka B. B. (2) k. 307, zeznania świadka H. W. k. 308, zeznania wnioskodawczyni k. 418-419)

Od 2005 do marca 2015 roku w lokalu przy ulicy (...), za zgodą wnioskodawczyni, zamieszkiwał syn stron wraz z żoną i później także dziećmi. W tym czasie B. B. (2) ponosił koszty utrzymania mieszkania. Od 12 września 2016 roku wnioskodawczyni wynajmuje to mieszkanie, z czego – od października 2016 roku - uzyskuje czynsz najmu w kwocie 915 zł netto. Wnioskodawczyni nie rozlicza się z uczestnikiem z uzyskiwanych dochodów z najmu, a kwoty te przekazuje synowi. Od października 2016 roku do czerwca 2019 roku B. B. (1) otrzymała tytułem czynszu najmu 30.195 zł netto.

(zeznania świadka A. B. k. 305-306, zeznania świadka K. D. k. 306, zeznania świadka B. B. (2) k. 306-307, zeznania świadka H. W. k. 307, kserokopie umów najmu k. 368-372, k. 374-381, kserokopie zeznań podatkowych k. 388-392, k. 403-407, zeznania wnioskodawczyni k. 419, k. 423, zeznania uczestnika k. 422)

W dniu 11 sierpnia 2015 roku wnioskodawczyni uiszcza na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. kwotę 643 zł tytułem umorzenia kredytu/dotacji. Decyzją Prezydenta Miasta Ł. z dnia 14 marca 2016 roku prawo wieczystego użytkowania działki gruntu zabudowanej budynkiem przy ul. (...) zostało przekształcone w prawo własności nieruchomości. W dniu 17 sierpnia 2016 roku wnioskodawczyni uiszcza na rzecz spółdzielni kwotę 214 zł w związku z tym przekształceniem.

(potwierdzenia przelewu k. 22, k. 24, kserokopia pisma k. 23)

B. B. (1) otrzymuje miesięczny dochód netto w postaci emerytury w kwocie 3400 zł oraz emerytury francuskiej w wysokości 50 Euro miesięcznie. Posiada oszczędności w wysokości 20.000 zł. Miesięcznie na leczenie wydatkuje kwotę około 300-400 zł. Wnioskodawczyni zamieszkuje w domu letniskowym, który kupiła ze środków z kredytu zaciągniętego w 2005 roku na okres do końca 2020 roku. Tytułem raty płaci 2000 zł miesięcznie. Na leczenie wydaje średnio miesięcznie 300 – 400 zł.

(zeznania wnioskodawczyni k. 418-420)

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów, wśród nich opinii biegłego, dokumentów, których ważność nie była kwestionowana przez strony w toku postępowania, zeznań świadków, a także na podstawie zeznań wnioskodawczyni i uczestnika. Ustaleń stanu faktycznego w oparciu o kserokopie dokumentów dokonano na podstawie przepisu art. 308 k.p.c.

Zeznania świadków były zasadniczo zgodne ze sobą w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, oraz wzajemnie się uzupełniały. Także zeznania wnioskodawczyni i uczestnika w większości Sąd uznał za wiarygodne.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom wnioskodawczyni w tej tylko części, jakoby wielokrotnie wobec niej uczestnik stosował przemoc. Przeciwko S. B. nie został wydany wyrok karny stwierdzający dokonanie takiego czynu. Wnioskodawczyni złożyła kserokopie dokumentów lekarskich, w których zawarty opis zaistnienia w lipcu 1987 roku oraz w maju 1991 roku, obrażeń ciała opierał się tylko na jej twierdzeniach. Wyrok rozwodowy nie zawiera orzeczenia o winie S. B.. Zeznań wnioskodawczyni w tej części nie potwierdzają też inne dowody.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom uczestnika w tym zakresie, gdy zeznał, że po wyprowadzeniu się ze wspólnego mieszkania, utrzymywał kontakt z synem i przekazywał mu pieniądze na jego potrzeby. Tego twierdzenia uczestnika nie potwierdza żaden inny dowód. Zwłaszcza syn stron – zeznający w charakterze świadka – stwierdził, że nie miał wówczas kontaktu z ojcem.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Jako, iż ustawowa wspólność majątkowa pomiędzy B. B. (1) i S. B. trwała od dnia 8 kwietnia 1978 roku do dnia 19 grudnia 1994 roku, w niniejszej sprawie znajdują zastosowanie przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 20 stycznia 2005 r. tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. „o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw” (art. 5 ust 5 pkt 3 tej ustawy).

Stosownie do art. 31 § 1 k.r.o., z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą natomiast do majątku osobistego każdego z małżonków, przy czym ustawodawca w treści art. 33 pkt 1-10 k.r.o. wskazał enumeratywnie jakie składniki majątkowe należą do majątków osobistych każdego z małżonków.

Rozwiązanie małżeństwa przez rozwód skutkuje ustaniem wspólności majątkowej (arg. ex art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o. w zw. z art. 56 § 1 k.r.o.). Zgodnie z art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 46 k.r.o., skład i wartość majątku ulegającego podziałowi między byłych małżonków ustala sąd. Przyjmuje się powszechnie, że stan majątku ustala się według daty ustania wspólności, natomiast jego wartość według cen z chwili dokonania podziału, czyli zamknięcia rozprawy (tak: uchwała SN z 27 września 1974 r. III CZP 58/74; postanowienie SN z 11 marca 2010 r. IV CSK 429/09, T. Demendecki Komentarz do art. 684 k.p.c. w: A. Jakubecki (red) Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania cywilnego LEX 2014). Co do zasady przedmiotem postępowania o podział jest majątek, który był objęty wspólnością majątkową i istniał w dacie jej ustania. Ruchomości i nieruchomości wchodzące w skład majątku w tej dacie muszą jednak istnieć w dacie dokonywania podziału, bowiem decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia mają okoliczności istniejące w dacie zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Z okoliczności faktycznych niniejszej sprawy wynika, że przez cały czas trwania małżeństwa B. B. (1) i S. B. jego ustrojem majątkowym była wspólność ustawowa. Fundamentalną zasadą tego ustroju majątkowego jest zatem objęcie wspólnością wszystkich przedmiotów majątkowych nabywanych przez jednego lub oboje małżonków w czasie trwania tego ustroju. Wyczerpujący katalog przedmiotów, które należą do majątku osobistego każdego z małżonków, a zatem nie są objęte wspólnością, zawiera art. 33 k.r.o. Wśród nich wskazać należy m.in. przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej, przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił oraz przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Stan majątku wspólnego uczestników dla potrzeb wzajemnych rozliczeń między nimi ustala się zatem według stanu rzeczy istniejącego w chwili ustania wspólności majątkowej – w przedmiotowej sprawie – w dniu 19 grudnia 1994 roku. Do podziału ostatecznie zgłoszono spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...).

Zgodnie z przepisem obowiązującego poprzednio art. 215 § 2 pr. spółdz. (uchylony ustawą z 19 grudnia 2002 roku, Dz.U. nr 240, poz. 2058, która weszła w życie z dniem 15 stycznia 2003 roku), bez względu na istniejący pomiędzy małżonkami ustrój majątkowy, do majątku wspólnego wchodziło spółdzielcze prawo do lokalu (zarówno lokatorskie, jak i własnościowe), przydzielone w czasie trwania małżeństwa w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych rodziny. Także wkład mieszkaniowy lub budowlany (oraz związana z nim ekspektatywa) stanowił przed przydziałem lokalu wspólne prawo małżonków, niezależnie od pochodzenia środków, z których został zgromadzony. Przepis ten nie narusza uprawnień każdego z małżonków do żądania zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z jego majątku odrębnego na majątek wspólny. (art. 215 § 4 pr. spółdz.).

Stosownie do treści art. 567 § 1 k.p.c., w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego lub odwrotnie podlegają zwrotowi.

Zgodnie z treścią art. 45 § 1 zd. 1 k.r.o. (w brzmieniu na dzień ustania wspólności uczestników), każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek odrębny. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swego majątku odrębnego na majątek wspólny. Zwrotu dokonywa się przy podziale majątku wspólnego (art. 567 § 1 k.p.c.).

W doktrynie na ogół przyjmuje się, że nakładami są koszty poniesione na zachowanie, eksploatację lub ulepszenie rzeczy już istniejącej w majątku, natomiast wydatkami są koszty związane z nabyciem danego przedmiotu (zob. J. S. Piątkowski, Stosunki majątkowe między małżonkami, Katowice 1965–1966, s. 26; E. Skowrońska-Bocian, Rozliczenia majątkowe małżonków w stosunkach wzajemnych i wobec osób trzecich, Warszawa 2000, s. 144–146).

Powyższe roszczenia mają charakter stricte procesowy i powinny być udowodnione. W doktrynie i orzecznictwie panuje zgodność, iż rozliczenie nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny, jak również nakładów z majątku wspólnego na majątki odrębne następuje jedynie na wniosek uczestników postępowania. Natomiast ciężar udowodnienia wysokości nakładu dokonanego przez jednego z małżonków z jego majątku odrębnego na majątek wspólny, zgłoszonego do rozliczenia w postępowaniu o podział majątku wspólnego, zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w art. 6 k.c., spoczywa na tym z uczestników, który się na tę okoliczność powołuje i z której wywodzi skutki prawne (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 października 1997 roku, II CKN 395/97, niepubl.).

Strona żądająca rozliczenia nakładów i wydatków powinna udowodnić to żądanie co do zasady i wysokości. Bierność strony w tym zakresie nie zobowiązuje Sądu – poza wyjątkowymi przypadkami – do prowadzenia dowodu z urzędu. Jak wskazuje się w judykaturze Sądu Najwyższego nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.12.1996 w sprawie sygn. akt: I CKU 45/96, OSNC 1997 r., Nr 6-7, poz. 76). Jeśli zatem strona nie przedstawi dowodów, to uznać należy, że dany fakt nie został wykazany (udowodniony).

Wnioskodawczyni nie wykazała swojego twierdzenia, że znaczna część środków na nabycie prawa do lokalu pochodziła z jej majątku osobistego. Także uczestnik nie wykazał, aby udział procentowy majątków osobistych stron w nabyciu prawa do lokalu był taki, jak twierdził w piśmie z dnia 20 lutego 2018 roku (k.189).

W sprawie ustalono, że uczestnicy posiadali książeczki mieszkaniowe. Obie książeczki zostały zlikwidowane w związku z przydziałem lokalu przy ul. (...).

Przepis art. 32 kro stanowił, że:

§ 1. dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich.

§ 2. w szczególności stanowią dorobek małżonków:

- 1) pobrane wynagrodzenie za pracę oraz za inne usługi świadczone osobiście przez któregokolwiek z małżonków;
- 2) dochody z majątku wspólnego, jak również z odrębnego majątku każdego z małżonków.

Z powołanego przepisu, jak również z przepisu art. 33 kro (w poprzednim brzmieniu) jednoznacznie wynika, że tylko wkład na książeczce mieszkaniowej zgromadzony przed powstaniem wspólności majątkowej małżeńskiej oraz odsetki od tego wkładu za czas do powstania wspólności majątkowej małżeńskiej stanowią majątek odrębny osoby

uprawnionej. Wkład na książeczke mieszkaniowej zgromadzony po powstaniu wspólności majątkowej małżeńskiej stanowi majątek odrębny (osobisty) jednego z małżonków tylko wówczas, jeżeli został zgromadzony ze środków stanowiących jego majątek odrębny (osobisty). W tym zakresie jednolite jest zarówno orzecznictwo Sądu Najwyższego, jak i orzecznictwo sądów powszechnych. (m.in. tak Sąd Okręgowy w Lublinie w postanowieniu z dnia 10 kwietnia 2014 roku, sprawie o sygn. akt II Ca 956/13, opubl. L.). Premia gwarancyjna, jak i inne należności związane z wkładem na książeczke mieszkaniowej, a powstałe w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej, stanowią zawsze składnik majątku wspólnego, jako prawo nabyte w czasie trwania wspólności.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego, także żądnych przez Sąd z urzędu informacji ze spółdzielni mieszkaniowej, nie wynika w jakiej wysokości wkład mieszkaniowy wraz z ewentualnymi odsetkami, był zgromadzony na każdej z książeczek, na dzień zawarcia związku małżeńskiego. Małżeństwo uczestników zawarte zostało w kwietniu 1978 roku. Na książeczkę wnioskodawczyni były w czasie jego trwania dokonywane wpłaty, a wnioskodawczyni nie wykazała, aby pochodziły one z jej majątku osobistego. W oparciu o złożoną kserokopię zaświadczenia (k.11) nie można czynić ustaleń w tej kwestii, gdyż dane w niej zawarte określają stan na dzień 13 listopada 1978 roku, a zatem w czasie trwania małżeństwa. Przydział lokalu przy ul. (...) (rotacyjnego) także nastąpił w czasie małżeństwa. Następnie wkład zgromadzony w (...) został przekazany do SM (...) przy przydziale drugiego lokalu. Przy przydziale w 1980 roku oraz 1988 roku wnioskodawczyni legitymowała się tą samą książeczką mieszkaniową – o nr (...), a przy przydziale w 1988 roku także likwidowano książeczkę uczestnika nr (...) (wynika to z treści bankowych not k. 14 i 20 akt sprawy). Wnioskodawczyni nie wykazała zatem nawet, aby w dacie pierwszego przydziału środki na wkład pochodziły z jej majątku osobistego, bowiem w tej dacie strony od dwóch lat pozostawały w związku małżeńskim i dokonywały wpłat na książeczkę mieszkaniową wnioskodawczyni.

Sąd nie podzielił stanowiska wnioskodawczyni w tej części, gdy twierdziła, że kwota wpłacona do spółdzielni, a uzyskana z pożyczki udzielonej z zakładowego funduszu mieszkaniowego pochodziła z jej majątku osobistego.

Z punktu widzenia przynależności do majątku wspólnego wynagrodzenia za pracę lub dochodu z innej działalności zarobkowej decydujące znaczenie ma chwila pobrania przez małżonka takiego wynagrodzenia lub uzyskania przez niego dochodu. Dopóki bowiem małżonkowi przysługuje jedynie wierzytelność o wynagrodzenie za pracę lub inne dochody, wierzytelność taka jest składnikiem jego majątku osobistego, dopiero zaś z chwilą pobrania wynagrodzenia lub dochód stają się składnikami majątku wspólnego. Przez pobranie wynagrodzenia rozumie się podjęcie wynagrodzenia przez małżonka osobiście, przez osobę przez niego upoważnioną albo przez jego współmałżonka, a także podjęcie wynagrodzenia przekazanego za pośrednictwem poczty, wpłynięcie wynagrodzenia na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy itp. /tak komentarz do art. 31 KRO red. Pietrzykowski 2018, wyd. 5/K. P., opubl. L./. Pożyczka udzielona wnioskodawczyni była pożyczką celową, zaciągniętą celem nabycia prawa do lokalu, a jej spłata następowała z bieżących dochodów wnioskodawczyni uzyskiwanych w czasie małżeństwa (wnioskodawczyni nie wykazała czy i ewentualnie w jakiej części pożyczka miałaby być spłacana przez nią po ustaniu wspólności majątkowej). Spłata pożyczki w tym okresie następowała z majątku wspólnego. Nie ma dla oceny tej kwestii znaczenia, czy wnioskodawczyni dokonywała wpłat osobiście, czy wyraziła zgodę na potrącanie z jej wynagrodzenia poszczególnych rat pożyczki.

Uwzględniając powyższe Sąd ustalił, że wkład mieszkaniowy pokryty został ze środków stanowiących majątek wspólny uczestników i oddalił wnioski uczestników w pkt IV i V postanowienia.

Podzielić należy również stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 roku, w sprawie o sygn. IV CSK 197/11, opubl. L., że wartość spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego jako przedmiotu wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków określa się na podstawie art. 11 ust. 2¹ i 2² ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych.

Porównanie regulacji zawartych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych / t.j. Dz.U. 2013r, poz. 1222/ -dalej u.s.m. wskazuje, że "wartość rynkowa lokalu" (art. 11 ust. 2¹ u.s.m.) oraz "wkład mieszkaniowy" (art. 10 ust. 2 u.s.m.) to kategorie różne. Przyjmuje się, że trzeba odróżnić kwestie wkładu mieszkaniowego, a wartości rynkowej spółdzielczego prawa do lokalu. (tak też Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 2 sierpnia 2013 roku, w sprawie o sygn. akt I ACa 250/13, opubl. L.).

Stosownie do art. 11 ust. 2² u.s.m. z wartości rynkowej lokalu potrąca się przypadającą na dany lokal część zobowiązań spółdzielni związanych z budową, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, w tym w szczególności niewniesiony wkład mieszkaniowy. Jeżeli spółdzielnia skorzystała z pomocy uzyskanej ze środków publicznych lub z innych środków, potrąca się również nominalną kwotę umorzenia kredytu lub dotacji, w części przypadającej na ten lokal oraz kwoty zaległych opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1, a także koszty określenia wartości rynkowej lokalu.

Uwzględniając powyższe unormowania wartość spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu wchodzącego w skład majątku wspólnego według stanu na dzień ustania wspólności i cen aktualnych ustalono pomniejszając kwotę odpowiadającą wartości prawa do lokalu określonej przez biegłą jak nieruchomości lokalowej (236.000 zł) o nominalną kwotę umorzenia kredytu/dotacji przypadającą na przedmiotowy lokal (643 zł) oraz o uiszczoną przez wnioskodawczynię kwotę 130,42 zł tytułem uzupełnienia wkładu. Tak ustalona wartość prawa do lokalu odpowiada kwocie 235.226,58 zł.

Wartość prawa do lokalu wobec braku wypracowania przez zainteresowanych wspólnego stanowiska, została ustalona w oparciu o opinię biegłego, która nie była kwestionowana przez strony, a sama opinia jest jasna, sporządzona rzetelnie i nie budzi wątpliwości Sądu. Stan lokalu mieszkalnego ustalony został według stanu rzeczy istniejącego w chwili ustania wspólności majątkowej tj. w dniu 19 grudnia 1994 roku, zaś lokal został przyznany wnioskodawczyni zgodnie ze stanowiskiem obu stron. Z tego względu nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia o rozliczeniach uczestników wydatki czynione na remont, a dokonane przez wnioskodawczynię po rozwodzie, oraz kwota uiszczona przez wnioskodawczynię w związku z przekształceniem prawa użytkowania gruntu we własność. Korzyść z dokonania tych wydatków odnosi wyłącznie B. B. (1), skoro lokal przypada na jej rzecz. Wnioskodawczyni zresztą cofnęła w toku postępowania wniosek o rozliczenie wydatków na remont.

Wnioskodawczyni w toku postępowania zgłosiła też żądanie zwrotu przez uczestnika kwot wydatkowanych przez nią tytułem kosztów utrzymania lokalu.

Świadczenia związane z utrzymaniem lokalu obciążają właścicieli niezależnie od tego, czy faktycznie wykonują swe prawo, zaś ich uiszczenie stanowi czynność zachowawczą w rozumieniu przepisu art. 209 kc. Stąd obciążają one współwłaścicieli proporcjonalnie do posiadanych przez nich udziałów.

Można wywodzić, że korzystanie z lokalu na zasadach wyłączności, z naruszeniem uprawnień drugiego współwłaściciela uzasadnia obciążenie korzystającego posiadacza pełnymi kosztami utrzymania nieruchomości w zakresie opłat za korzystanie z lokalu. Uczestnik wyprowadził się z własnej woli, jednak po jego wyprowadzeniu wnioskodawczyni zmieniła zamki, uniemożliwiając mu korzystanie z lokalu. Z tego względu – skoro jak sama stwierdziła B. B. (1) – uczestnik nie miał już możliwości korzystania z mieszkania, nawet, gdyby taką chęć wyraził, nie ma podstaw do obciążania go kosztami związanymi z utrzymaniem lokalu.

Należy też zaznaczyć, że od 2005 roku z lokalu korzystał syn stron z rodziną, a później lokal był wynajmowany, a zatem to nie na wnioskodawczyni spoczywał rzeczywisty ciężar regulowania tych należności. Poza tym wnioskodawczyni nie wykazała roszczenia o zwrot wydatków uiszczanych do spółdzielni co do wysokości tj. nie wykazała w jakiej kwocie od czasu ustalania wspólności ustawowej uiszczala do spółdzielni opłaty w wysokości niezależnej od osób zajmujących mieszkanie.

Wnioskodawczyni podnosiła także, że ona w okresie wcześniejszym regulowała wyłącznie należności na rzecz spółdzielni, jednak, co się tyczy kwot uiszczanych do 19 grudnia 1994 roku, czyniła to w czasie trwania wspólności

ustawowej i nie wykazała, aby środki w tym celu pozyskała z majątku odrębnego. Okoliczność ta ma jednak znaczenie dla rozstrzygnięcia o nierównych udziałach w majątku wspólnym, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd podziela również stanowisko uczestnika odnośnie przedawnienia w znacznym zakresie roszczenia wnioskodawczyni. Roszczenia rozliczane na podstawie art. 45 kro nie ulegają przedawnieniu do czasu przeprowadzenia podziału majątku, ale muszą być rozliczone najpóźniej w tym postępowaniu. Przepis art. 45 § 1 kro nie dotyczy wydatków i nakładów dokonanych na majątek wspólny w czasie od ustania wspólności ustawowej do chwili podziału majątku. Takie wydatki podlegają rozliczeniu w postępowaniu o podział majątku wspólnego na podstawie art. 686 kpc w związku z art. 567 § 3 kpc i przy odpowiednim, z uwzględnieniem treści art. 42 kro, zastosowaniu przepisów o współwłasności w częściach ułamkowych. Sąd Najwyższy w uchwale z 26 listopada 2014 r. w sprawie sygn. III CZP 84/14 (Biul.SN 2014/11/8), wskazał, że roszczenie między byłymi małżonkami o zwrot wydatków poniesionych po ustaniu wspólności majątkowej z tytułu opłat eksploatacyjnych związanych ze spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu, wchodzącym w skład majątku wspólnego, nie jest roszczeniem o świadczenia okresowe i podlega przedawnieniu w podstawowym 10-letnim terminie z art. 118 kc (brzmienie przepisu sprzed nowelizacji w 2018 roku).

Wniosek w niniejszej sprawie złożony został w lutym 2017 roku. Z powyższego wynika, że roszczenie wnioskodawczyni za okres, gdy ona sama ponosiła koszty utrzymania lokalu (od 20 grudnia 1994 roku do 2004 roku) jest w całości przedawnione.

Uwzględniając powyższe Sąd postanowił jak w pkt IV postanowienia.

Uzasadniony był wniosek uczestnika o rozliczenie otrzymywanych przez wnioskodawczynię pożytków z najmu wspólnego lokalu. Postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie, że wnioskodawczyni wynajęła mieszkanie i z tego tytułu od października 2016 roku otrzymuje kwotę 915 zł netto miesięcznie.

Na podstawie art. 618 § 1 k.p.c. Sąd dokonał zatem rozliczenia pożytków uzyskiwanych przez wnioskodawczynię z majątku wspólnego. Pożytki przysługują każdej ze stron w takim stosunku, w jakim ma ona udział w majątku wspólnym (art. 207 k.c.). Nie ma przy tym znaczenia okoliczność czy uzyskane z najmu kwoty wnioskodawczyni zatrzymywała dla siebie, czy przekazywała innej osobie. Istotne jest, że takiego rozporządzenia nie konsultowała z uczestnikiem i nie miał on możliwości uczestniczenia w tych pożytkach z lokalu. Łącznie – do zamknięcia rozprawy – wnioskodawczyni tytułem czynszu najmu otrzymała kwotę 30.195 zł (2745 zł w 2016r, po 10.980 zł w 2017r i 2018 roku oraz 5490 zł w 2019r).

Rozważania dotyczące wyznaczenia rozmiaru udziałów każdego z małżonków w majątku wspólnym rozpocząć należy od przytoczenia ogólnej zasady zawartej w art. 43 § 1 k.r.o., zgodnie z którą oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. W § 2 przytoczonego przepisu zawarto jednakże odstępstwo od tej reguły, a mianowicie ustawodawca dopuszcza możliwość wystąpienia przez każdego z małżonków z żądaniem, by ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Do skutecznego wprowadzenia tego rodzaju dysproporcji w stosunkach majątkowych małżonków niezbędne jest spełnienie dwóch przesłanek – muszą wystąpić ważne powody, a ponadto muszą zostać udowodnione okoliczności wskazujące, że małżonkowie przyczynili się do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu.

Pod pojęciem przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego rozumie się nie tylko działania małżonków prowadzące bezpośrednio do powiększenia substancji majątku wspólnego, ale całokształt ich starań o założoną przez zawarcie małżeństwa rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb. Wobec tego o stopniu przyczynienia się nie decyduje wyłącznie wysokość zarobków lub innych dochodów osiąganych przez małżonków. Dla jego określenia znaczenie ma m.in. nakład pracy przy wychowywaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym, o którym wprost stanowi art. 43 § 3 k.r.o.

W orzecznictwie przyjmuje się, że w pojęciu „ważnych powodów” nie mieszczą się okoliczności natury majątkowej, albowiem są one już konsumowane w przesłance niejednakowego przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2003 r., IV KKN 278/01, OSNC 2004/9/146).

Ważnymi powodami są zatem względy natury etycznej, które sprawiają, że w danych okolicznościach równość udziałów małżonków w majątku wspólnym wyraźnie kolidowałaby z zasadami współżycia społecznego. U podstaw art. 43 § 2 k.r.o. leży założenie, że tylko w małżeństwie prawidłowo funkcjonującym usprawiedliwione są równe udziały w majątku wspólnym, mimo że małżonkowie przyczyniali się do jego powstania w różnym stopniu. Opiera się ono na więzach osobistych i gospodarczych między małżonkami oraz na obowiązku wzajemnej pomocy. Założenia tego nie sposób jednakże uczynić, gdy małżonek rażąco lub uporczywie naruszał swe obowiązki wobec rodziny bądź doprowadził do zawinonego rozkładu pożycia. Przy ocenie spełnienia przesłanki „ważnych powodów” nie bez znaczenia pozostaje zatem kwestia winy małżonka, dlatego przyjmuje się, że art. 43 § 2 k.r.o. nie może działać na niekorzyść małżonka, któremu nie można przypisać winy (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72, OSNC 1973, nr 10, poz. 174).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu, uznać należy, że w ustalonych okolicznościach faktycznych spełnione zostały obie przesłanki, a wobec tego Sąd orzekł, że udziały stron w majątku wspólnym nie są równe i wynoszą: udział B. B. (1) – 5/8, natomiast udział S. B. – 3/8.

Za takim rozstrzygnięciem przemawia przede wszystkim fakt wyprowadzenia się przez uczestnika od swojej rodziny i zerwania z nią więzów uczuciowych i gospodarczych, oraz okoliczność, że od 1990 roku uczestnik nie uczestniczył w pokrywaniu potrzeb rodziny. Nakład małżonków na powstawanie majątku wspólnego w pozostałych latach trwania małżeństwa (1978-1989) należy uznać za równomierny, uzasadniający ich równe udziały. W tym czasie ciężar wychowywania dziecka i prac w gospodarstwie domowym spoczywał w znacznie większym stopniu na B. B. (1), zaś S. B. skupiał się głównie na pracy zawodowej. Nie można przeoczyć jednakże faktu, że już wówczas zaczynała być dostrzegalna pewna dysproporcja w nakładach małżonków na majątek wspólny, albowiem poza wykonywaniem obowiązków rodzinnych i domowych, B. B. (1) pracowała, natomiast działalność uczestnika koncentrowała się w przeważającej części na pracy zarobkowej. Uczestnik zajmował się dzieckiem, gdy wnioskodawczyni skupiała się na pisaniu prac naukowych, zabierał też syna na obozy. Zasadniczo jednak uczestnicy wzajemnie się uzupełniali w zaspakajaniu potrzeb rodziny. Nie można do roku 1989 w tym zakresie mówić o dostrzegalnej wyraźnej dysproporcji w nakładach małżonków na majątek wspólny. Wnioskodawczyni nie wykazała przy tym, aby uczestnik zarobione pieniądze przeznaczal w tym czasie na swoje (nie związane z rodziną) potrzeby, bądź trwonil je w inny sposób. W roku 1985 roku rozpoczęły się problemy finansowe rodziny w następstwie nierentownej działalności gospodarczej uczestnika. Materiał dowodowy nie daje jednak podstawy do twierdzenia, że to wyłącznie zachowanie uczestnika wpłynęło na możliwość uzyskiwania dochodu z prowadzonej działalności, ewentualnie by jego lekkomyślne decyzje albo niewłaściwy tryb życia doprowadziły do takiej sytuacji. Wnioskodawczyni nie sprzeciwiała się działalności uczestnika, w czasie, gdy ta przynosiła dochód. Przez szereg lat akceptowała zaistniałą sytuację. W świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego uprawnione jest stwierdzenie, iż gdyby taka sytuacja była dotkliwa dla wnioskodawczyni i wywołana niewłaściwym zachowaniem uczestnika, powinna ona zainicjować już wówczas stosowne postępowanie o zobowiązanie męża do zaspokajania potrzeb rodziny, stosownie do art. 27 kro. Niezależnie od tego, uczestnikowi w spłacie powstałych zobowiązań, pomogła jego rodzina.

Od 1990 roku ciężar utrzymania rodziny i wychowywania dziecka spoczywał już wyłącznie na B. B. (1). Okres ten stanowi około 1/4 długości trwania związku małżeńskiego (cztery z szesnastu lat jego trwania) i uzasadnia podwyższenie o taki ułamek udziału B. B. (1) w majątku wspólnym kosztem udziału S. B..

Wskazać należy, że w niniejszej sprawie spełniona jest również druga z przesłanek, albowiem istnieją ważne powody uzasadniające niesymetryczny podział majątku wspólnego. Świadczą o tym przede wszystkim ustalone w toku postępowania fakty, takie jak opuszczenie rodziny przez uczestnika, zerwanie z rodziną więzów gospodarczych i emocjonalnych, a co za tym idzie rażące i uporczywe naruszanie swych podstawowych obowiązków wobec rodziny. W ocenie Sądu ustalenie równości udziałów małżonków w majątku wspólnym w okolicznościach niniejszej sprawy wyraźnie kolidowałoby z zasadami współżycia społecznego, a zatem za orzeczeniem o ustaleniu nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym przemawiały nie tylko obiektywnie istniejące dysproporcje w staraniach stron o dobro założonej rodziny, ale też względy moralne.

W pozostałym zakresie wniosek B. B. (1) o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym nie zasługiwał na uwzględnienie. /pkt III postanowienia/

Rozstrzygając w przedmiocie sposobu podziału majątku wspólnego, Sąd kierował się normą prawną z art. 46 k.r.o., zgodnie z którą w sprawach nieunormowanych kodeksem rodzinnym i opiekuńczym od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. Z kolei w myśl art. 1035 k.c. do wspólności majątku spadkowego oraz do jego działy stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, z zachowaniem przepisów tytułu VIII księgi IV k.c.

Wnioskodawczyni wносиła o przyznanie na jej rzecz prawa do lokalu, zaś uczestnik nie wyraził zainteresowania przyznaniem mu lokalu. Sąd dokonując podziału majątku wspólnego miał również na uwadze konieczność zasądzenia spłat w celu wyrównania wartości udziałów w majątku wspólnym oraz rozliczenia pożyczek. Sąd przyznał zatem prawo do lokalu na rzecz wnioskodawczyni, orzekając jak w pkt VI postanowienia.

Uczestnicy mają nierówne udziały w majątku wspólnym. Wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi wnosi 235.226,58 zł. Wartość udziału wnioskodawczyni wynosi 147.016,61 zł (5/8), zaś uczestnika 88.209,97 zł (3/8).

Uwzględniając dokonane w sprawie ustalenia, wnioskodawczyni powinna zwrócić uczestnikowi kwotę 11.323,13 zł stanowiącą 3/8 (udział uczestnika) pożyczek uzyskanych z najmu lokalu.

Należna na rzecz uczestnika od wnioskodawczyni spłata wynosi zatem 99.533,10 zł (88.209,97 zł + 11.323,13 zł). /pkt VII postanowienia/

W oparciu o art. 212 § 3 k.c., zasądzoną od wnioskodawczyni spłatę Sąd rozłożył na 2 raty oznaczając termin płatności pierwszej raty w wysokości 20.000 zł na okres 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia, zaś drugiej w kwocie 79.533,10 zł na okres 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia. Wnioskodawczyni posiada oszczędności odpowiadające kwocie pierwszej raty. Określenie dłuższego terminu spłaty pozostałej części podyktowane zostało koniecznością zgromadzenia tej sumy przez wnioskodawczynię. Jednocześnie jest to w ocenie Sądu okres wystarczający. B. B. (1) będzie mogła w tym czasie zdecydować, czy na spłatę uczestnika zaciągnie kredyt, czy też sprzeda prawo do lokalu, ewentualnie w inny sposób zgromadzi potrzebne środki. Wnioskodawczyni od wielu lat nie korzysta z lokalu, nie będzie zatem musiała podejmować starań dla zapewnienia sobie warunków mieszkaniowych. Określenie dłuższego terminu spłaty, naruszałoby interes uczestnika, zwłaszcza, że postępowanie w sprawie toczy się od roku 2017. Wnioskodawczyni od początku wносиła o przyznanie lokalu na jej rzecz, zatem winna się liczyć z koniecznością spłaty uczestnika. Zastrzeżenie odsetek ustawowych za opóźnienie będzie zabezpieczać interesy uczestnika w przypadku braku zapłaty.

Zgodnie z art. 108 k.p.c. w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie sądowe sąd ma obowiązek orzec o tym, kto ponosi koszty postępowania. Zasady ponoszenia kosztów postępowania w procesie różnią się od zasad ponoszenia kosztów postępowania w postępowaniu nieprocesowym. W postępowaniu nieprocesowym, co do zasady, każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.). Według wyrażonej w § 1 art. 520 k.p.c. zasady każdy uczestnik postępowania nieprocesowego ponosi koszty, które sam wydatkował bezpośrednio lub które powstały na skutek uwzględnienia przez sąd jego wniosku o przeprowadzenie określonych czynności procesowych. Sąd zważył przy tym, że zgodnie z prezentowanym w orzecznictwie stanowiskiem zgłoszenie przez zainteresowanych odmiennych wniosków, co do sposobu podziału majątku wspólnego, nie powoduje powstania sprzeczności ich interesów w rozumieniu art. 520 § 2 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 133/11, Lex nr 1215253).

Na podstawie art. 84 ust. 1 u.k.s.c. zwrócono na rzecz wnioskodawczyni kwotę niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłej, tj. kwotę 613,37 zł, o czym orzeczono w punkcie IX postanowienia.

Wynagrodzenie biegłej za opinię wyniosło 1.386,63 zł i zostało w całości pokryte z zaliczki uiszczonej przez wnioskodawczynię. Zdaniem Sądu koszty wynagrodzenia biegłej strony powinny ponieść po połowie, gdyż w takim samym stopniu byli zainteresowani wynikiem postępowania, dlatego Sąd zasądził od S. B. na rzecz B. B. (1) kwotę 693,32 zł, o czym orzeczono w punkcie X postanowienia.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sad oddalił wniosek B. B. (1) o zasądzenie kosztów postępowania w pozostałej części. Z tych też względów Sąd oddalił wniosek S. B. o stosunkowe rozliczenie kosztów postępowania.